

ESTONIAN CLEAN INDUSTRY AND TECHNOLOGY ASSOCIATION

Eesti Puha Tööstuse ja Tehnoloogia Liidu kommentaarid **IAA-le** (Industrial Accelerator Act)

Lühikokkuvõte:

IAA on Eesti puhta tööstuse kasvuvõimaluste realiseerimiseks võtmetähtsusega. Kui jääks näiteks strateegilise tähtsusega sektorite loetelust välja valdkonnad, kus Eesti ettevõtetel on hea kasvupotentsiaal ning pädevad lahendused Euroopa väljakutsetele, siis halvab see ettevõtete kasvu pisikese sisenõudlusega Eesti turul.

Loamenetluste kiirendamise puhul on oluline selge lähteülesanne ning rolliselgus vastutavate ametkondade vahel, mida veab eest piisava pädevusega ja vastutust kandev osapool. Paindliku digiriigi jaoks on siin peidus võimalus võrreldes keerulisema korraldusega riikidega.

Made in EU peab olema tõsiseltvõetav määratlus ning nõuete rakendamine tuleb teha turuosalistele administratiivses plaanis jõukohaseks.

Täpsemalt:

1. Strateegilised sektorid

Hinnang: Praegune loetelu on hea lähtekoht, kuid loetelu tuleb täiendada.

Ettepanek:

Soovime IAAs esile tuua tugevate Eesti ettevõtetega valdkondi:

- Kriitilised materjalid & ringmajandus (nt akutehnoloogia ja (kinnipüütud) CO₂-põhised materjalid)
- Energia süsteemitehnoloogiad (nt salvestus, võrgu digitaliseerimine, tarbimise juhtimine)
- Uued materjalid / deeptech
- Tööstuse dekarboniseerimise enabling-tehnoloogiad (nt CCU, protsessitehnoloogiad)

Põhisõnum: Innovatsioon toimub väärtusahelates, mida IAA ei kata piisavalt – need tuleks selgelt eraldi strateegilisteks sektoriteks defineerida. Peame oluliselt Eesti ettevõtetele oluliste valdkondade lisamist skooopi.

2. Made in EU riigihangetes

Hinnang: Vajalik ning rakendamine tuleb saada jõukohaseks.

Ettepanek: Nõuded ega nende rakendamise protsess ei või olla bürookraatlikult koormavad. Vaja on määratleda selged Made in EU kriteeriumid ning veenduda, et need oleksid valdkonna esindajatega läbi räägitud ning piisavalt pikalt ette teada. Nõude rakendamine peaks olema järk-järguline.

Põhisõnum: Ilma tugevama nõudlussignaalita ei teki piisavat investeerimis- ja skaleerimisvõimekust Euroopas.

3. Sektorid, kus EL eelistada

Hinnang: Täiendada praegust sektorite nimekirja (teras, tsement jne).

Ettepanek: Lisada energiasüsteemi kriitilised komponendid (salvestus, võrgu tehnoloogiad, elektrifitseerimise lahendused, paindlikkuse tehnoloogiad).

Põhisõnum: Energiaüleminek puhtamale ja kestlikumale süsteemile sõltub süsteemitehnoloogiast, mitte üksnes rasketööstusest.

4. Partnerriikide kaasamine (Made in EU)

Hinnang: EAA osas toetame, teiste kolmandate riikide puhul läheneda juhtumipõhiselt.

Ettepanek: Tingimused EAA-välisele partnerriigile:

- Toetab tarnekindlust ja tehnoloogiat
- Ei tohi nõrgendada EL tootmisbaasi
- Väärtusloome jääb Euroopasse

Põhisõnum: Ei või tagantkätt Made in EU mõju nõrgendada.

5. Välisinvesteeringute lisatingimused (>100 mln €)

Hinnang: Põhimõtteliselt põhjendatud.

Ettepanek: Suuremate investeeringute puhul lisada tingimusteks

- Tehnoloogiasiare
- Kohalik ja EL-põhine tarneahel
- Oskuste ja innovatsiooni arendamine

Põhisõnum: Lävend on mõistlik; rõhk peaks olema sisulisel mõjul konkreetsele majandusele, mitte formaalsusel.

6. Konkreetsed lisatingimused suurinvesteeringutele

Hinnang: Eesmärk üldiselt õige, kuid detailid tuleb paika saada.

Ettepanek:

- Ühisettevõtte või koostöö nõue võib olla mõistlik strateegilistes sektorites, kui see aitab tagada teadmussiiret, IP jagamist ja Euroopa ettevõtete arengut.
- EL enamusosaluse nõue võib mõnes sektoris olla liiga jäik ja potentsiaalselt investeeringuid pidurdav; pigem võiks keskenduda sisulistele tingimustele, nagu IP, kohalik tootmine, oskuste arendamine ja tarnijate kaasamine.
- 50% EL tööjõu nõue on põhimõtteliselt arusaadav, kuid seda tuleks rakendada realistlikult, arvestades oskustööjõu tegelikku kättesaadavust. Mõistlik võiks olla kohustuslik väljaõppe- ja oskuste arendamise plaan ning ajas kasvav kohaliku tööjõu osakaal. JV nõue: sobiv strateegilistes sektorites

Põhisõnum: Keskenduda sisulistele tulemustele (intellektuaalomand, oskused, väärtusahel), mitte jäikadele kvootidele.

7. Madala süsinikusisalduse nõuded materjalidele

Hinnang: Toetame.

Ettepanek: See on üks kesksemaid nõudeid meie valdkonnale ja selle konkurentsivõime parandmisele. Edukas rakendamine eeldab selgeid definitsioone ja mõõdikud, auditeeritavust ja bürokraatia hoidmist madalal tasemel. Alustama peab ehk päritolutunnistuste korra täpsustamisest, et toodetud ja tarbitud puhas energiakogus oleks võimalik ajas ja ruumis täpselt siduda.

Põhisõnum: Nõuded ei tohi olla turu jaoks täitmatud.

8. Loamenetlused

Peamised probleemid Eesti puhta tööstuse ettevõtete jaoks on: menetluste killustatus, aeglus, poliitiline risk ja prognoosimatus, standardiseerituse puudus

IAA lahenduse on: One-stop-shop, ühendtaotlus, kiirem menetlus.

Põhisõnum: Probleemid on üle ELi sarnased, kuid lahendus tänini lokaalne. Vaja on tagada tahe silosid ületada.

ESTONIAN CLEAN INDUSTRY
AND TECHNOLOGY ASSOCIATION